

Doktori (PhD) értekezés tézisei

A Horthy-korszak audiovizuális hírszolgáltatásában feltárt világgép és
honvédelmi reprezentációk

Készítette: Kázmér László

Témavezető: Dr. Kerepeszki Róbert

DEBRECENI EGYETEM
Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola

Debrecen, 2025

1. A doktori értekezés előzményei célkitűzései és a téma körülhatárolása

A doktori értekezés legfontosabb sajátossága, hogy a fő forráskorpuszát a Horthy-kori magyar és angol filmhíradók alkotják. Ennek a magyar történettudományban eddig még viszonylag kevés figyelmet kapó audiovizuális forrástípusnak a jelentősége abban áll, hogy az írott dokumentumokkal kiegészülve hozzásegítenek a korszak alaposabb megismeréséhez.

A dolgozat műfaji határmezsgyéit a média-, kommunikáció- és információ-történet írja körbe. Kutatásának tárgya nem a materiálisan megfogható múlt feltárása, hanem annak megértése, hogy az egykor volt jelenben élő tartalomgyártók milyen gondolkodási paradigmák szerint működtették az intézményüket. Ilyen formán az audiovizuális múltlenyomatok olyan szellemi produktumoknak tekinthetők, melyek percepciói a készítők által reprezentált kognitív világképnek felelnek meg.

Maga a média szerves részét képezi a társadalomnak, annak a közegnek, mely életre keltette és működteti. A médiainstítúción és a közönség közötti interakció mikroszinten tranzaktív, viszont makroszinten már interaktívnek tekinthető. A kölcsönös viszony abból adódik, hogy a médiatartalmak tárgyai, azok ábrázolási technikái, valamint mindezek tendenciái csak akkor tudják a gyártók a közönségüknek közvetíteni, ha a tartalom érthető és befogadható. Ezért a médiatermék tanulmányozása nem pusztán a készítőkre enged következtetéseket levonni, hanem arra a társadalomra is, mely előállította azt.

A dolgozat 2025-ben került leadásra, melyet megelőzőt egy hét éves kutatómunka és felkészülés. A 2020-ban „*A Magyar Világhíradó a második világháborúban*” címmel leadott MA szakdolgozat a második világháború időszakára korlátozódott, és kizárólagosan a Magyar Filmiroda audiovizuális termékeire összpontosított. A doktori értekezés viszont már a Horthy-korszak teljes időszakát lefedi, és az összes fennmaradt magyar filmhíradó dokumentumot feldolgozta. Ezen kívül

nemzetközi kitekintéssel, ugyanezen időszakban vizsgálja a brit filmhíradók magyar vonatkozásait.

A kutatómunka két perspektívából közelített az audiovizuális hírszolgáltatáshoz. Egyrészt Budapest szemszögéből vizsgálja a külkapcsolatokat a globális irányra vonatkozóan, majd Londonból nézve fordítjuk vissza a fókusz Magyarországra. Azért, hogy az alkalmazott módszerek és eszközök bizonyosságot nyerjenek, a külkapcsolati téma után elemzi a hadra készülő és kelt társadalom honvédelmi reprezentációját.

A fentieknek megfelelően a dolgozat fő vállalását a következőképpen lehet összefoglalni:

A szerző célul tűzte ki maga elé, hogy a múlt egy alig több mint két évtizedes részéről a magyar audiovizuális hírszolgáltatás dokumentumait feltárja. Mindeközben kiemelt figyelmet fordít azokra a módszertani eszközökre, amelyek a kutatás során értelmezhetővé tették a mozgóképes híryanagokat. Annak érdekében, hogy az alkalmazott metodika segítségére legyen a következő kutatóknak, a feltárások menetei és kihívásai is helyet kaptak a törzsanyagban. Ez azért releváns, mivel sok történelmi munka „csak” eredményeket közöl, amibe beletűzi a kiindulásként szolgáló forráshivatkozásokat. Viszont hiányzik az az út, ahogy eljutott odáig. Jelen esetben ez a módszertani megközelítés azért is kihagyhatatlan, mivel az audiovizuális forráscsoportba tartozó dokumentumok nem rendelkeznek kiterjedt történelmi szakirodalommal. Nem utolsó sorban a mozgóképek megjelenésük óta hatványozottan gyarapodnak, ezért a jövőbeni történelmesek aktuális jelenünkre vetített kutatásai szempontjából az audiovizuális források jelentősen felértékelődnek.

2. Az alkalmazott módszerek

A dolgozat legfőbb módszertani eszköze a kvantitatív tartalomelemzés, mely alkalmazható a történeti kutatások tudományos igényű és faktuális alátámasztására. Ezen eredmények ábrázolására pedig számos diagram és táblázat nyújt segítséget. Az egyes kérdések feltevésében és megválaszolásában több metodikai eszköz és elmélet nyújt segítséget. Az értekezés multidiszciplináris megközelítés szerint készült.

A kutatás szem előtt tartja a médiatudományból kölcsönözött konstruktivista paradigmát, mely nem tartja megismerhetőnek a teljes valóság struktúráját. A szerző felfogása szerint viszont a hálózat alapú struktúra részvalóságai megismerhetők. Valamint a társadalom tagjai által a történészekkel szemben támasztott elvárás, hogy a múlt kapcsán – nem elhatárolva a jelent vagy éppen a jövőt a történészeketől – nyilatkozni tudjon, annak ellenére, hogy az egészében feltárhatatlan. A kihívásra válaszul a múltkutatónak – vagy ma már helyesebb a történetkutatónak – minden elérhető tudást és megközelítést fel kell használnia ahhoz, hogy az egészében megismerhetetlen struktúráról minél pontosabb képet és kontextust alkothasson.

Elméleti alapotként a média szerepét, a kommunikáció fajtáit, az információ tulajdonságait és a hálózati elrendeződést kell megértenünk. A külkapcsolati témákból eredően számos ponton kapcsolódunk a globalizációhoz, amihez hozzákötjük a tér változásának kronológiáját. Például az ókori Rómában történeteknek nem volt információs értéke a dél-amerikai kontinensen élők számára. Viszont a közlekedéstechnológia, a kereskedelmi-gazdasági és a média egyaránt közelebb hozta egymáshoz az embereket. Míg az utazással magunk is tapasztalatot szerezhettünk, addig a médiumokon keresztül a saját tapasztalati horizontunkon túl is képet alkothatunk a világról.

Globális hatása persze nem mindennek van. A médiatartalmakból azt is megtudhatjuk, hogy egy adott társadalom mennyire nyit a világ felé. A tartalom pedig a közönség világgépét tudja építeni, vagy más esetben átformálni. A mutatott képek hatással vannak a közönség felkészültségére, legyen a téma gazdasági, pénzügyi, technológiai,

kulturális vagy politikai. Hatásmechanizmusából ered, hogy a felkészületlenséget hasonló módon tudja erősíteni.

A világkép mellett szerepet kap még a dolgozatban több más képfogalom is. Köztük W. J. Mitchell képi fordulat vizuális történeti felfogása is. Az audiovizuális forrásoknál azt mondhatjuk, hogy az első a kép (pictures), amely azt a virtuális, anyagi és szimbolikus egységet jelenti, mely látható. A második a kép (image), mely az előző fogalom virtuális részéből ered, és azt jelenti, hogy a látott vizualitás mi helyett áll a valóságban.

Következő módszerünk a mozgókép látványvilágának kompozíciójából indul ki. A reprezentációs témát valamilyen kompozíciós elv szerint veszik fel a négy –három tér és egy idő – dimenziós valóságban, mely két dimenziós sík felületű képet eredményez a vásznon, egy eltérő idődimenzióban. Mivel a fő tartalom megrendelésre is készülhet, ezért a kompozíciókból rá tud mutatni a háttérben történt cselekményekre is, melyek sokszor többet is el tudnak árulni, mint maga a fő téma.

3. Az értekezés új tudományos eredményeinek tézisszerű felsorolása

A dolgozat rávilágít az audiovizuális forrásokban rejlő kutatási lehetőségekre. A gyakorlatban bemutatja a vizsgálatukhoz használható módszereket és értelmezési lehetőségeket, valamint a fő forráskorpuszból kinyert információkkal hozzájárul a Horthy-kori Magyarország történetének értelmezéséhez. A következőkben összefoglaljuk az eddigi lépések eredményeit. Azért csak az eddigi lépések eredményeit, mivel még koránt sincs minden információ feltárva a filmhíradókból. A módszertani sikereket itt már csak érintőlegesen említjük meg, mivel az előző fejezetben már összegezve bemutatásra kerültek.

Elméleti alapként összegezzük, hogy az **audiovizuális forrás** egy médiaeseményt dekontextualizál, majd a közönség előtt rekontextualizál egy mozgókép hordozására alkalmas tranzaktív kommunikációs csatornán keresztül. Ezzel konstruálva egy létező valóságot, ami hol kisebb, hol nagyobb mértékben kapcsolódik a primer valóságstruktúra megismerhetetlen összességéhez. A médiatartalom bizonyos információi pedig a szubjektumban bizonyos mértékű alternatív tapasztalatot alkotnak, ezzel építve a kognitív világgképét.

A médiatartalmak egyszerre alkotói és alakítói is a saját valóságstruktúrájuknak, ami pedig része a társadalom összességének. Tartalma szellemi produktum, így tanulmányozása a gondolatvilág képeinek megismeréséhez járul hozzá, ahhoz a világgképhez, mely a kognitív történelem alkotója. Tartalma nem független a valóságtól, tehát az ablak effektusa a térben és időben is kapcsolódik a közönség kulturális és kognitív ismereteihez. Ez adja a hitelesség tudatát a látottaknak. Tehát olyat közvetít a média, ami elhithető, elfogadható és megismerhető. Mindezt olyan sablonokkal, pedagógiai módszerekkel, hogy az adoptálható legyen a tömeg tagjai számára. Szem előtt tartva azt, hogy a média a kínálatával befolyásolja, szélsőségesebb helyzetben megteremti a keresletét is.

A fentiek alapján az egyes médium által felvázolt világgképre egyértelműen tudunk következtetni. Ezen túlmenően a tömegben létező

nézők egyes – hasonló karakterisztikájú – csoportjainak értelmezéseire is következtethetünk, melynek kontrollforrása a csoport egyes tagjainak egodokumentumai lehetnek.

A dolgozat több **fogalmat** is felhasznál, illetve meghatároz. Ilyen a kvantitatív jellegű reprezentációs érték, a reprezentációs tendencia és a reprezentációs dominancia.

Ezeken kívül több kvalitatív típusú fogalom is definiálásra került. Ilyenek a reprezentációs téma, a reprezentációs koherencia, a reprezentációs kontextus, a reprezentációs orientáció, a reprezentációs fókusz és a reprezentációs motívum.

A terjedelmi korlátok miatt a fogalmak kifejtései a dolgozatban olvashatók.

A Magyar Filmiroda Zrt. a korszakban **kiegészítő médiaszereplőként** értelmezhető. Ez annak tudható be, hogy nem tudott lépést tartani az aktualitásokkal, mivel soha nem volt rá elég erőforrása, hogy országosan egyszerre, vagy minimális késedelemmel tudjon filmhíradókat bemutatni. Sokkal több mozi játszott a egy hónaptól régebbi filmhíradókat, mint az egy hónaptól aktuálisabbakat. Ezzel szemben a nyomtatott sajtó 1-2 napos késéssel képes volt a hírszolgáltatásra, még az eldugott vidéki helyekre is. A rádió pedig a műsorszórási távolságon belül „élőben” hallgatható volt.

A dolgozatban a levéltári források segítségével feltárásra került a korszakban kiadott kópiák száma és azok terjesztésének ütemezése.

Szintén a levéltári anyagokból bizonyosodhatunk meg arról, hogy bár az „állami” tulajdonhányad az idő előrehaladtával arányaiban csökkent, a vezető beosztású személyek, akik a részvényeket is birtokolták, már önmagukban garanciák voltak arra, hogy a filmhíradók a mindenkori kormánypolitika támogatói legyenek.

A fentiek ellenére a vezető tagok (elsősorban Kozma Miklós) függetlennek tartották magukat. A brit filmhíradókkal történt összehasonlítás mutatott rá arra, hogy a magyar hírszolgáltatók a „függetlenség” fogalma alatt nem azt értették, mint brit kollégáik. Az MFI filmhíradói bár népszerűek voltak, a piaci szektorból történő

fenntartással mégsem mertek próbálkozni. Az állam erőteljes jogszabályi beavatkozásának köszönhetően tudott csak a fejlődés útjára lépni. Ezt a jó kapcsolatot a kormányzati adminisztrációval végig megtudták tartani, ami jól mutatja az MFI Horthy-rendszerhez való lojalitását.

A dolgozat, mintegy kutatási részeredményként felhívja a figyelmet arra, hogy az audiovizuális történeti források gyűjtése mennyire fontos. Egyúttal felvázol egy lehetséges **archívum** elméleti adatlapját, amely elősegítheti a kutatók munkáját.

Ez azért fontos, mivel az ilyen jellegű források egyre nagyobb számban kerülnek előállításra, melyek feldolgozása a kutató számára már nem végrehajtható teljesítmény. Ezért szükséges a jól kezelhető adatbázisok létrehozása. Valamint kiemelt jelentőségű lenne a digitális archívum gyűjtési kapacitásának növelése.

A Horthy-korszak filmhíradóit alapvetően **három nagyobb időszakra lehet felosztani**. Viszont ez nem törvényszerű, tehát az egyes országoknál lehetnek és vannak is kisebb eltérések. Ilyen például a Szovjetunió, vagy éppen Olaszország esete. Viszont általánosságban az a meghatározó, hogy az első és második időszak közti határt a Magyar Híradó és a Magyar Világhíradó közti váltás jelentette. A második és a harmadik időszak közti átmenet kapcsán a világháború kitörése hozott változást.

Az első időszakot a hazai hírek dominálták, a másodikat a cserekapcsolatokból származó külföldi hírek jellemezték, a harmadikat pedig a hazai hírek, az MFI-től bevonultatott és külföldön dolgozó haditudósítók hírei, valamint a beszűkült cserekapcsolatokból származó külföldi hírek adták.

A fenti három nagy időszakot a reprezentációs orientációk szerint további kisebb időszakokra lehet bontani. Az így kialakult nyolc szakasznak már megvannak a maga jellemző fókuszai és képei.

1. Először az **osztrák politikai nosztalgia képe** járta át a filmhíradót. Emellett kiemelt helyet foglalt el a nyugati

- demokráciák és az óceánon túli globális hatalomként létező Amerikai Egyesült Államok.
2. A második szakasz az olasz cserekapcsolat megkötésétől a világhíradóra történő átállásig terjedt. Ebben a legfontosabb ábrázolási motívum a **fasiszta olaszok barátsága** volt.
 3. A következő a világhíradóra történő átállás utáni első két évre tehető. Ekkor a német hírek dominanciába kerültek, és ezzel a **német szerep** is elkezdett beépülni a hazai nézők kognitív terébe.
 4. A negyedi időszak a párizsi békeszerződések bomlását idéző német politika kezdetétől számolható a világháború kitöréséig. Benne a **német-osztrák-olasz tengely** került összpontosuló fókusszal. Az ábrázolt képek között a német politikai élet, tudomány és sport mellett az olasz fasizmus és sport képei domináltak. Ekkorra már a befogadó közönség számára a német politika stabilan beépült a világképbe.
 5. A következő kezdete a világháború kitörésével és a magyar hadba lépés közzététhető. Ekkor a **német-olasz elköteleződés** képei láthatók a filmhíradóban, kizárva a nyugati hatalmakat. Ebben az időszakban a fő motívum az, hogy a németek, az olaszok és kisebb részben a finnek harcoltak az ellenségeikkel.
 6. A hatodik szakasz a háborúba való belépéstől a vereség képének megjelenéséig tartott. Ebben a német-olasz orientáció mellett új elemként megjelent a **bolsevista ellenségkép**. A Szovjetunió mellett feltűntek még a semleges országok reprezentációi is.
 7. Az újabb tájékoztatáspolitikai fordulatot eredményező 1942/43-as téli tengelyvereségek hozták el, melynek egyik epizódja volt a Don-kanyarban megsemmisült 2. magyar hadsereg is. Ebben az időszakban a **bolsevista ellenségkép** volt az uralkodó, mellette a **semleges országokról** megjelenő háborúmentes és békés képek voltak az irányadók.
 8. A nyolcadik és egyben utolsó szakasz Magyarország hadműveleti területté válásával kezdődött el, és az utolsó elkészült filmhíradóig tartott. Ekkor leginkább az országra

törő **bolsevista ellenségkép** jelent meg, mely mellett ismét előtérbe került a **német szövetséges** képe. Jellemző motívum volt az áldozatkészség és az arra való felhívás ábrázolása. Az angolszász ellenségkép kizárólag ebben a szakaszban jelent meg.

A fenti időszak átmeneteit egy-egy **tájékoztatáspolitikai változáshoz** lehet kötni. Ezek belső motivációja – az utolsó kivételével – a revízió racionalitásának követése. Az utolsóban pedig annak az irracionalitása, valamint az a kognitív fék és korlát, amelyben a Szovjetunióval, mint a bolsevik ellenséggel nem lehetett békét kötni.

A filmhíradó reprezentációja nem követte az európai (vagy a világ) külpolitikai változásait. Csak akkor váltott reprezentációs fókuszot, amikor azok a saját érdeke szerint alakultak. Pontosabban, olyan változások történtek, melyekről úgy vélekedtek, hogy azok Budapest célját szolgálják. Kommunikációjukban viszont az a sajátos propaganda jelenség figyelhető meg, melyben a függetlenségének elképzelése és a politikai kiszolgálása vegyült. Ennek igazolására felhozható, hogy a tartalomgyártók rendre elhagytak olyan európai történeteket, melyekkel támogatni lehetett volna a szélsőjobboldal terjedését.

A tájékoztatáspolitikai változások inkább tendenciájukban figyelhetők meg, és máshoz viszonyított arányaikban fedezhetők fel, mint konkrét, a korszakban használt szövegekben vagy memorandumokban.

A magyar filmhíradó a világ szinte minden tájáról szállított képeket a közönségének. Magyarország földrajzi helyzeténél fogva nyilvánvaló, hogy alapvetően a hozzá közel álló országok vannak nagyobb hatással, mint a távoliak. Ez a kijelentés viszont a Horthy-korszakra téves! Ekkor a Magyarországra hatással lévő országok nem a földrajzi távolsággal mérhetők, hanem a **globalizációs hatásokkal**. Tehát annak az országnak, amelynek nagyobb hatása van a világra, nyilvánvalóan Magyarországra is nagyobb hatása van. Ez a globális határfok nem pusztán a diplomáciai aktivitással mérhető, hanem sok más területen is, mint a kultúra, sport, gazdaság vagy a tudomány. Ily módon a filmhíradóban ez a határfok is tetten érhető volt.

Az Európán kívüli világot nézve egyértelműen a legnagyobb globalizációs hatásokkal az Egyesült Államok bírt, mely igazából az amerikanizmust exportálta külföldre. Ennek köszönhetően az 1920-1930-as években az átlag magyar nézőnek már nem kellett bemutatni Hollywood, Chicago, New York vagy Los Angeles városát, anélkül is tudta, hova tenni a kognitív térképén. Mindezt annak ellenére, hogy Budapest és Washington közel sem állt közös külpolitikai érdekközösségben, ideológiában vagy gazdasági szinten.

Az európai országoknak is volt globális hatásuk, főleg az Egyesült Királyságnak és Franciaországnak. Ennek megfelelően jelentős számban fordultak elő a magyar filmhíradóban, azzal együtt is, hogy egészen eltérő érdekezőkben léteztek. Hozzájuk képest Németország és Olaszország is rendelkezett globális hatással, viszont az ő esetükben ez párosult a viszonylagos közelséggel, ami magával hozta a gazdasági lehetőségek szélesebb tárházát, mindemellett hasonló jobboldali gondolkodással is párosult. Ezekből kifolyólag lehetett kimagasló reprezentációs értékük, ami éveken keresztül reprezentációs dominanciával is párosult.

A vizsgált korszakból fennmaradt filmhíreket számos **témakörbe** lehet csoportosítani. Itt csak összegző jelleggel beszélünk néhány fontosabbnak ítélt csoport kapcsán. A kultúrával foglalkozó hírek tekintetében az antropológiai érdekességeken túl a kulturális szokás átvételét támogató népszerűsítések is megjelentek. A természet kapcsán a katasztrófák és/vagy a látványosságok voltak előtérben. A tudomány a modernséget szimbolizálta, a különböző technikai újítások és rekordok motívumainak megjelenítésének segítségével. A gazdaság fejlettségére a luxus, a modernség, a jólét, a nagy beruházások motívumai hívták fel a nézők figyelmét. A sport a korszakban a béke képének helyett állt.

Ha az ábrázolásokat országok szerint nézzük, akkor Németországot a politikai és fegyveres erő, Olaszországot a fasiszta barát, Franciaországot a kulturális szokások, az Egyesült Államokat a modernség, az Egyesült Királyságot a brit birodalom, Ausztriát a

nosztalgia politika, a Szovjetuniót pedig a bolsevista ellenségkép motívumai jellemezték a leginkább. Ezek reprezentálása olyan sűrű, hogy a médiavalóság és a primer valóság között itt mindenképpen korreláció fedezhető fel.

Más országok médiatermékeinek vizsgálatával megtudhatjuk, hogy az adott korszakban mit terjesztettek a közönségek hazánkról. Egyúttal azt is megtudhatjuk, hogy Magyarországról mégis mi kerülhetett fel a közönség kognitív világ(tér)képébe. Pontosabban, hogy a vizsgált médium kapcsán mi kerülhetett fel, hiszen – remélhetőleg – egy-egy személy nem egy helyről „építkezik”.

Magyarország az Egyesült Királyság mozinézőinek perspektívájából egy olyan ország, amit egy admirális vezet, és egy szép, modern fővárossal rendelkezik. Megállapítható, hogy az Egyesült Királyság reprezentációiban Magyarországnak megvolt a helye. Az ország tele van agrár népeiséggel, akik hagyományaik szerint élik a mindennapjaikat. Művészeik és sportolók a világszínvonalat is elérik. A cigányzene és a magyar vonatkozású komolyzene méltán csendülhet fel a brit stúdiókban és bárhol máshol a világban. A nevezetes magyar személyek többségét is ezen sportemberek és művészek teszik ki, míg a kormányzót nem számítva a politikai vezetőkből alig akad néhány a vásznon.

Mivel Horthy egyet jelentett Magyarországgal, az 1938-as németországi látogatása, majd az azt követő események behatárolták az ország politikai helyzetét, mely felért egy pártváltással. A magyar vonatkozású események ekkor lépték át azt a feltételezett értékhatárt, ami arra sarkalta a stúdiócsoportokat, hogy ebben az időben több hír jelenjen meg a magyarokról. Mivel Horthyval azonosították az országot, ezért annak, hogy ő mely országokba látogat el és melyekbe nem, jelentősége volt. Magyarország háborús részvételével kapcsolatban minimális audiovizuális híranyag került bemutatásra. Ez annak tudható be, hogy London szemszögéből Magyarország nem jelentett potenciális katonai fenyegetést, és a háborús szerepvállalása sem irányult közvetlenül az angolszász hatalmak felé.

Az audiovizuális forrás tanúsága szerint a Horthy-korszakban a közösségi terek használatának a megépült – vagy a korszakban átépített/épített – nyílt, szoborral vagy szobrokkal vagy zászlóval díszített tér adott helyet a reprezentatív jellegű állami és nemzeti ünnepeknek és megemlékezéseknek. Ezek közül a legfontosabb a Hősök tere volt Budapesten. A rendezvényeken kevés kivételtől eltekintve – ezek is a külföldi delegációk koszorúzásai voltak – nagyobb tömeg volt jelen. Az ünnepek legfontosabb jelenetei között volt a beszéd, avatás mozzanata, zászlófelvonás, koszorúzás és a díszmenettel egybekötött tiszteletadás. A rendezvény – állami volta esetén – annál impozánsabb, minél nagyobb méltóság volt a rendezvény előjárója, vagy minél magasabb pozíciójú személy tartotta a beszédet, vagy minél nagyobb katonai kötelék jelent meg a díszelgési feladattal. Ez a három tényező között korreláció figyelhető meg.

A rendezvényeken kívül a hétköznapiakban az egyes szervezetek tagjai az együvé tartozásuk kifejezésére **egyen- vagy formaruhát viseltek**. Ez egyben szolgálta a társadalmi rang kifejezését is. Ezek a személyek szervezetenként csoportokban jelentek meg az ünnepi rendezvényeken, ahol az együvé tartozást a szabályozott és egyöntetű megjelenésükben juttatták kifejezésre. Ha a rendezvény jellege ezt megengedte, akkor rendezett alakzatban felvonultak a rendezvény előjárósága előtt, akinek közösen fejezték ki a tiszteletüket. Ezek a tisztelegések nemcsak állami ünnepeken fordultak elő, hanem más társadalmi rendezvényeken is, például sporteseményen vagy országos találkozón.

A **honvédelem megjelenése** a Horthy-kori filmhíradóban nem korlátozódott a fegyveres erőre vagy a háború ábrázolására. Az ilyen tematikai körbe tartozó megjelenések közé lehet sorolni a hadiipari termelést, a honvédelmi munkaszolgálatot, a levante szervezetet, a légoltalmi kötelezettséget, a hadkötelezettséget, a katonai szolgálat reprezentatív megjelenését, a haditudósításokat, melyekben a katonai alegységek az alaprendeltetésük szerint folytatnak tevékenységet, illetve az erre való felkészülést. Ezeken kívül még határtémának ide

lehet sorolni a katasztrófavédelmi közreműködést, a háború egészségügyi biztosításában részt vevő vöröskereszteseket, de ide sorolható még a katonák számára tett adakozásokat, szeretetsomagokat vagy előadásokat is. Közvetett módon még ide lehet sorolni azokat a civil rendezvényeket, amelyeket a honvédelem ügyének előre mozdítására szántak, vagy amelyek ilyen tárgyban szólaltak fel.

A Horthy-korszakban a hazai közönség a **fegyveres erő** kapcsán leginkább annak az ünnepségeken való részvételéről ismerhette meg. Legalábbis ez volt a leggyakoribb kép, amelyet a haderőről reprezentáltak. Viszont a komolyabb háborús felkészítésről nem beszélhetünk a filmhíradóban. Ami nem meglepetés, ugyanis a filmhíradó alapvető funkciója a tájékoztatás volt, melynek ugyan volt cselekvésmintát közvetítő szerepe is. Az elhallgatást rendszerint használták, de összefüggésében már nem törekedtek a megtévesztésre. Talán tűnhet úgy az olvasónak, hogy a társadalom háborúra való felkészítésében nem vállalt kellően nagy szerepet a filmhíradó. Ami igaz is, viszont azt le kell szögeznünk, hogy az ország nem rendelkezett akkora katonai potenciállal, hogy a katonai erejével érdemben bele tudott volna szólni a sorsába, akármekkora mobilizálásra is törekedtek volna a MFI munkatársai.

Nyilvántartási szám: DEENK/39/2025.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Kázmér László
Doktori Iskola: Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10084562

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (3)

- Kázmér, L.:** A vidék audiovizuális reprezentációja a Horthy-kori filmhíradókban.
In: Történelem és vizualitás. Szerk.: Kunt Gergely; Tamás Ágnes, Hajnal István Kör
Társadalomtörténeti Egyesület ; Vác : Apor Vilmos Katolikus Főiskola ; Eger : Líceum Kiadó,
Szeged, 437-450, 2024, (Rendi társadalom - polgári társadalom, ISSN 0239-1990 ; 36) ISBN:
9789634962748
- Kázmér, L.:** A térkép mint forrás.
In: Bevezetés a történelemtudományba és a történelemkutatás módszereibe. Szerk.:
Kerepeszki Róbert; Schrek Katalin, Kronosz Kiadó, Pécs, 96-99, 2023. ISBN:
9786153386604156
- Kázmér, L.:** Audiovizuális források.
In: Bevezetés a történelemtudományba és a történelemkutatás módszereibe. Szerk.:
Kerepeszki Róbert; Schrek Katalin, Kronosz Kiadó, Pécs, 99-103, 2023. ISBN:
9786153386604156

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (2)

- Kázmér, L.:** Külkapcsolati figyelem változása az Ullein-Reviczky Antal-féle főszerkesztői értekezleteken.
Belvedere Meridionale. 35 (3), 96-105, 2023. ISSN: 1419-0222.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14232/belv.2023.3.7>
- Kázmér, L.:** Hangulatjelentések a Don-kanyarból. Hit, önbizalom és motiváció változása a keleti fronton harcoló 10/I. tüzérszállónál.
Új Nézőpont. 6 (4), 124-141, 2019. EISSN: 2064-7042.

Idegen nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (1)

- Kázmér, L.:** The Hungarian 2nd Army in the Hungarian World Newsreel (1942-1943).
Belvedere Meridionale. 35 (2), 122-134, 2023. ISSN: 1419-0222.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14232/belv.2023.2.9>

További közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (20)

7. **Kázmér, L.:** "Az oroszok már a spájzban vannak?"

In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 144-146, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500)
ISBN: 9789633384787

8. **Kázmér, L.:** Ágyúötletek vagy gyilkos megszállók?

In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 81-83, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500)
ISBN: 9789633384787

9. **Kázmér, L.:** Beszéltek Magyarországon az észak-afrikai hadszínterről?

In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban / Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 45-48, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500) ISBN: 9789633384787

10. **Kázmér, L.:** Direkt hagyták az amerikaiak lebombázni Pearl Harbort?

In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 72-74, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500)
ISBN: 9789633384787

11. **Kázmér, L.:** Elkerülhette volna Magyarország a háborúba lépést?

In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban / Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 66-68, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500) ISBN: 9789633384787

12. **Kázmér, L.:** Gyors volt a Gyorshadtest?

In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 62-64, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500)
ISBN: 9789633384787

13. **Kázmér, L.:** Hány magyar harcolt a finn függetlenségért?

In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 28-31, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500)
ISBN: 9789633384787

14. **Kázmér, L.:** Hogyan fogadta a magyar közvélemény a kezdeti német sikereket?

In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 34-37, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500)

15. **Kázmér, L.:** Kiből lett katona?

In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 31-32, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500)
ISBN: 9789633384787

16. **Kázmér, L.:** Kik (nem) bombázták Kassát?
In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban / Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 57-59, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500) ISBN: 9789633384787
17. **Kázmér, L.:** Le kellett dobni az atombombát?
In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban / Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 168-170, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500) ISBN: 9789633384787
18. **Kázmér, L.:** Meg lehetett tagadni a katonáskodást?
In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 53-55, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500) ISBN: 9789633384787
19. **Kázmér, L.:** Miért nem a Balkánon szálltak partra a szövetségesek?
In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 143-144, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500)
20. **Kázmér, L.:** Mikor ért véget a háború?
In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 170-172, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500) ISBN: 9789633384787
21. **Kázmér, L.:** Mikortól nem nyerhette meg a háborút Németország?
In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 95-97, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500) ISBN: 9789633384787
22. **Kázmér, L.:** Mi lett volna, ha nem hal meg Horthy István?
In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban / Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 103-104, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500) ISBN: 9789633384787
23. **Kázmér, L.:** Milyen volt a háborús propaganda?
In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 115-117, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500) ISBN: 9789633384787
24. **Kázmér, L.:** Mit tudott a magyar közvélemény a Molotov-Ribbentrop-paktumról?
In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 11-13, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500) ISBN: 9789633384787
25. **Kázmér, L.:** Mussolini vagy Bádó Leo?
In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban / Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 91-93, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500) ISBN: 9789633384787

26. **Kázmér, L.:** Tényleg biciklivel mentünk harcolni a Don-kanyarba?

In: Kérdések és Válaszok. Magyarország a II. világháborúban. Szerk.: Ignác Károly; Paksa Rudolf, Napvilág Kiadó, Budapest, 76-79, 2022, (Kérdések és válaszok, ISSN 2064-3500)
ISBN: 9789633384787

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (2)

27. **Kázmér, L.:** Felelős mindenért: hivatásos és tartalékos tisztek a Don-kanyarban.

Belvedere Meridionale. 31 (2), 63-76, 2019. ISSN: 1419-0222.

DOI: <http://dx.doi.org/10.14232/belv.2019.2.4>

28. **Kázmér, L.:** A vereség, ahogy a frontkatona látta, és ahogy a sajtón keresztül a lakosság láthatta.

Honvédségi Szemle. 146 (6), 198-211, 2018. ISSN: 2732-3226.

Egyéb folyóiratközlemények (3)

29. **Kázmér, L.:** Amerika-kép a Horthy-korszakban.

Médiakutató. 25 (1), 83-84, 2024. ISSN: 1586-8389.

DOI: <http://dx.doi.org/10.55395/MK.2024.1.7>

30. **Kázmér, L.:** Nagy József: Békeévek Mars árnyékában.

Századok. 157 (6), 1128-1230, 2023. ISSN: 0039-8098.

31. **Kázmér, L.:** Földváry László első világháborús hadinaplója.

Debr. szle. 28 (4), 500-505, 2020. ISSN: 1218-022X.

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudásmetriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2025.02.10.

